

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัยในที่นี้จะใช้การวิจัยเชิงบูรณาการระหว่าง วิธีการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ คือ การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) การสัมภาษณ์ในเชิงคุณภาพ และการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) ผู้วิจัยจะนำเสนอรายละเอียดวิธีการดำเนินงานวิจัยตามลำดับดังนี้

1. การวิจัยเชิงสำรวจ
2. การสัมภาษณ์ในเชิงคุณภาพ
3. การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม

การวิจัยเชิงสำรวจ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่เป็นเป้าหมายการวิจัย ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตอำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี ทั้ง 6 ตำบล ได้แก่ ตำบลมะขาม ตำบลท่าหลวง ตำบลอ่างศิรี ตำบลฉมัน ตำบลปัดวี และตำบลวังแฉ่ม จำนวนทั้งสิ้น 24,396 คน

การกำหนดขนาดตัวอย่าง (Sample Size) จะใช้สูตรของทาโรยามานะ (Yamane, 1973 : 125) คำนวณขนาดของตัวอย่างที่เหมาะสมดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

n = ขนาดตัวอย่าง

N = ขนาดประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนในการสุ่ม (Sampling Error)

ความคลาดเคลื่อนมากที่สุดที่ยอมรับได้ = $\pm 5\%$

ความเชื่อมั่นในการสุ่มน้อยที่สุดที่ยอมรับได้ คือ ความเชื่อมั่นในการสุ่ม 95 %

$$\text{แทนค่า } n = \frac{24,396}{1 + 24,396(0.05)^2}$$

เพราะฉะนั้น ขนาดตัวอย่าง = 394

ส่วนเทคนิคการสุ่มตัวอย่าง (Sample Technique) จะใช้การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multistage Sampling) คือขั้นแรกจะใช้การสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ โดยใช้แบบการสุ่มที่เป็นสัดส่วน (Proportional Random Sampling) ขั้นที่สองจะใช้การสุ่มตัวอย่างแบบง่ายโดยการจับสลาก และขั้นที่สามจะใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเป็นระบบ (Systematic Random Sampling) ดังนี้

1. การสุ่มที่เป็นสัดส่วน (Proportional Random Sampling) จะพิจารณาสัดส่วนของตัวอย่าง จำแนกตามตำบลในอำเภอมะขาม

$$\text{สูตร} = \frac{\text{จำนวนขนาดกลุ่มตัวอย่าง} \times \text{จำนวนประชากรในแต่ละหน่วยเลือกตั้ง}}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมด}}$$

2. การสุ่มตัวอย่างแบบง่ายโดยการจับสลาก จะเขียนรายชื่อหน่วยเลือกตั้งแยกตามแต่ละตำบลในอำเภอมะขามในกระดาษแล้วพับม้วนให้เรียบร้อย จากนั้นก็จับสลากให้ได้ตำบลละ 1 หน่วยเลือกตั้ง

3. การสุ่มตัวอย่างแบบเป็นระบบ (Systematic Random Sampling) จะพิจารณาจากลำดับรายชื่อของประชากรที่มีสิทธิเลือกตั้งในแต่ละหน่วยเลือกตั้งจำแนกแต่ละตำบลในอำเภอมะขาม (รายละเอียดดังภาคผนวก ง)

$$\text{สูตร} = \frac{\text{จำนวนประชากรในแต่ละหน่วยเลือกตั้ง}}{\text{จำนวนกลุ่มตัวอย่างของหน่วยเลือกตั้งนั้น}}$$

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม

การสร้างเครื่องมือวิจัย

ได้แก่ สร้างแบบสอบถามจากวัตถุประสงค์ของการวิจัย แนวคิดและเอกสารที่เกี่ยวข้อง โดยใช้รูปแบบคำถามทั้งปลายปิด และปลายเปิด

องค์ประกอบของเครื่องมือวิจัย

ประกอบด้วยเนื้อหาสรุปดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ ระยะเวลาที่พักอาศัยอยู่ในพื้นที่ การติดตามข่าวสารทางการเมืองและความสัมพันธ์กับนักการเมือง

ตอนที่ 2 ระดับการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองในช่วงการเมืองสองขั้วของประชาชนในเขตอำเภอชะอำ จังหวัดจันทบุรี โดยใช้คำถามปลายเปิด ทั้งหมด 14 เรื่อง ประกอบด้วย

1. สื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ วารสาร นิตยสาร หนังสือ โบปลิว/แผ่นพับ และสิ่งตีพิมพ์ประเภทอื่น ๆ

2. สื่อภาพยนตร์

3. สื่อวิทยุกระจายเสียง

4. สื่อโทรทัศน์ เช่น จานดาวเทียม เคเบิลทีวี เป็นต้น

5. สื่อทางสังคม เช่น Twitter, Facebook, Google, YouTube, Line, Instagram

เป็นต้น

6. ข้อความ SMS ผ่านทางโทรศัพท์มือถือ

7. หอกระจายข่าว/รถประชาสัมพันธ์

8. ผู้นำชุมชน

9. ตัวแทนกลุ่มพลังมวลชน

10. เพื่อนบ้าน

11. ญาติสนิท

12. ข้าราชการ/พนักงานหน่วยงานของรัฐ

13. เพื่อนสนิท

14. นักการเมือง

ตอนที่ 3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองในช่วงการเมืองสองขั้วของประชาชนในเขตอำเภอชะอำ จังหวัดจันทบุรี ประกอบด้วย

1. สังคมประกิตทางการเมือง

2. การบ่มเพาะข่าวสารทางการเมือง

3. อุดมการณ์ทางการเมืองประชาธิปไตย

4. ผลประโยชน์ที่จะได้รับ

ตอนที่ 4 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม โดยใช้คำถามปลายเปิด วิเคราะห์โดยวิธีการหาความเรียงและสรุปผล

การทดสอบเครื่องมือจะใช้การทดสอบความตรง (Validity) และความเที่ยง (Reliability)

ดังนี้

1. การทดสอบความตรง (Validity) จะใช้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านวิจัยและหัวข้อวิจัย จำนวน 3 คน (ดังภาคผนวก ก) โดยการทดสอบเครื่องมือที่จะใช้การทดสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยการนำแบบสอบถามให้ทั้ง 3 ท่าน ตรวจสอบ เมื่อรับเครื่องมือกลับคืนจากผู้เชี่ยวชาญ

นำข้อแก้ไขทั้งหมดมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม

2. การทดสอบความเที่ยง (Reliability) จะใช้การทดลองไปเก็บแบบสอบถาม จำนวน 30 ชุด แล้วนำมาวิเคราะห์ด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.88

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ตัวแปรส่วนบุคคลจะใช้ค่าสถิติเชิงพรรณนา คือ โดยการนำมาแจกแจงความถี่ (Frequency) จำนวนเป็นค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในรูปตารางความเรียง

2. การวิเคราะห์ตัวแปรต้นหรือตัวแปรตามจะใช้ค่าสถิติเชิงพรรณนา โดยนำเสนอในรูปแบบของ (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ในการศึกษารั้งนี้ ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้เป็นสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย สำหรับการวัดปัจจัยที่ส่งผลต่อการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของผู้ตอบแบบสอบถาม สร้างขึ้นตามลักษณะการสร้างแบบวัดทัศนคติที่เรียกว่า (Likert Scale) โดยมีตัวเลือกแบบตอบ 5 ระดับ โดยในแต่ละระดับกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

เกณฑ์การให้คะแนนระดับรับรู้	ระดับคะแนน
ระดับรับรู้มากที่สุด	5
ระดับรับรู้มาก	4
ระดับรับรู้ปานกลาง	3
ระดับรู้น้อย	2
ระดับรู้น้อยที่สุด	1

ในการตีความตัวแปร โดยใช้ค่าเฉลี่ย จะแบ่งออกเป็น 5 ระดับดังนี้

ค่าเฉลี่ย	การตีความ
คะแนนระหว่าง 4.50 – 5.00	มากที่สุด
คะแนนระหว่าง 3.50 – 4.49	มาก
คะแนนระหว่าง 2.50 – 3.49	ปานกลาง
คะแนนระหว่าง 1.50 – 2.49	น้อย
คะแนนระหว่าง 1.00 – 1.49	น้อยที่สุด

ในการวิเคราะห์ข้อมูลทดสอบสมมติฐานของตัวแปรกำหนด โดยใช้ค่าสหสัมพันธ์ Pearson จะใช้เกณฑ์ ดังนี้

ค่าสหสัมพันธ์	การตีความ
0.01 – 0.25	มีความสัมพันธ์ต่ำ
0.26 – 0.50	มีความสัมพันธ์ปานกลาง
0.51 – 0.75	มีความสัมพันธ์สูง
0.76 – 1.00	มีความสัมพันธ์สูงมาก

การสัมภาษณ์ในเชิงคุณภาพ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจะใช้วิธีการวิจัยในรูปแบบต่าง ๆ ดังนี้

1. การสัมภาษณ์ วิธีการสัมภาษณ์ที่จะใช้ในการวิจัยนี้มีลักษณะเป็นการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured or Guided Interview) โดยอาศัยแนวการสัมภาษณ์ (Interview Guide) เป็นเครื่องมือในรูปแบบต่างๆ คือ

1.1 การสัมภาษณ์กลุ่ม (Group Interview) เป็นรูปแบบที่ใช้แนวการสัมภาษณ์กลุ่มในการวิเคราะห์ชุมชน โดยอาศัยผู้ให้ข้อมูลหลากหลายในชุมชน ได้แก่

- 1.1.1 ประชาชนในตำบลมะขาม
- 1.1.2 ประชาชนในตำบลท่าหลวง
- 1.1.3 ประชาชนในตำบลอ่างศิรี
- 1.1.4 ประชาชนในตำบลฉมัน
- 1.1.5 ประชาชนในตำบลปลีถี
- 1.1.6 ประชาชนในตำบลวังแซ้ม

1.2 การสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) เป็นการใช้แนวสัมภาษณ์เจาะลึก โดยกำหนดผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ (Key-informants)

การตรวจสอบข้อมูล

การตรวจสอบข้อมูลในที่นี้จะใช้รูปแบบดังนี้

1. การตรวจสอบการสัมภาษณ์ โดยใช้ผู้สัมภาษณ์ที่มีจุดยืนต่างกันเพื่อตรวจสอบซึ่งกันและกัน

2. การตรวจสอบโดยใช้แหล่งข้อมูลที่แตกต่างกัน คือ ใช้การสัมภาษณ์กับเอกสารเพื่อตรวจสอบซึ่งกันและกัน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ จะใช้การตีความข้อมูลจากการสัมภาษณ์ เพื่อเพิ่มเติมคำอธิบายตารางจากการสำรวจให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยเลือกผู้ให้ข้อมูลต้องเป็นผู้ที่มีความรู้เรื่องการเมืองในภาพรวมของอำเภอมะขาม และเป็นผู้ที่ดำรงตำแหน่งนักการเมืองรวมไปถึงผู้ที่ฝึกฝนเรื่องการเมืองกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง

การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม

การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) บางครั้งเรียกกันว่าการสังเกตภาคสนาม (Field Observation) การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม หมายถึงการที่นักวิจัย หรือผู้สังเกตการณ์เข้าไปร่วมกิจกรรม หรือเข้าไปใช้ชีวิตร่วมกับกลุ่มที่ศึกษา ผู้วิจัยอาจแสดงตน เป็นสมาชิกของกลุ่มหรือไม่แสดงตัวก็ได้ ผู้วิจัยไม่เพียงแต่รวบรวมข้อมูลจากกลุ่มที่ศึกษาเท่านั้น หากจะเข้าร่วมกับกลุ่มหรือองค์กรที่ตนศึกษา นักวิจัยจะเข้าไปร่วมในกลุ่มที่ตนศึกษาน้อยเท่าใดขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการวิจัยและจะต้องเข้าไปด้วยความระมัดระวัง ไม่ควรจะไปใกล้ชิด ผู้สังเกตการณ์มากเกินไป หรือพยายามที่จะมีอิทธิพลเหนือสมาชิกในกลุ่มไม่ว่าทางใด

การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมประกอบด้วย กระบวนการ 3 ขั้นตอน คือการสังเกต การซักถาม และการจดบันทึก นอกเหนือไปจากการเฝ้าดูแล้วผู้วิจัยสามารถที่จะซักถามบางสิ่งบางอย่างที่ไม่อาจเข้าใจได้จากการสังเกต โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลเกี่ยวกับความหมาย หรือสัญลักษณ์ การซักถามถือว่าการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ หลังจากนั้นจึงทำการจดบันทึกข้อมูล

การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม จะเป็นรูปแบบการเก็บข้อมูลเสริมวิธีการอื่น ๆ โดยใช้ในกระบวนการสังเกต เช่น การเข้าร่วมพูดคุยเรื่องการเมืองสองชั่วโมงในระดับหมู่บ้าน การเข้าร่วมประชุมต่าง ๆ ทั้งในระดับตำบลหรือระดับอำเภอ เป็นต้น